

Lars H. Eriksen*

Hvad er erhvervsprog? Etymologiske og kontrastive overvejelser¹

Deutsche Kurzfassung

Der nachfolgende Beitrag befaßt sich mit der derzeitigen Debatte im Bereich der 'Erhvervsprog'-Forschung, welches zu übersetzen ist mit 'Wirtschaftssprachen-' bzw. 'Fachsprachenforschung'. In der bisherigen Auseinandersetzung wurde die eigentliche Bedeutung der Bezeichnung 'Erhvervsprog' weitgehend unbeachtet gelassen. Diese Thematik wird im Folgenden aufgegriffen. Mit Ausgangspunkt in einer kontrastiven etymologischen Untersuchung des Begriffsfeldes soll die aktuelle Bedeutung des Wortes in der dänischen und in der deutschen Sprache bestimmt werden.

Aufgrund der Sprachgeschichte wird sich die Forschung im Bereich 'erhvervsprog' auch mit, der Sprache der Wirtschaft in ihrer Vielfältigkeit beschäftigen müssen und kann sich daher nicht ausschließlich als Fachsprachenforschung verstehen.

Indledning

Erhvervsprog er et selvstændigt fag på de danske Handelshøjskoler, som der undervises og forskes i. Man er enige om oversættelsen af termen til fremmede sprog. Det gengives med *Wirtschaftssprache*, eller *LSP, Language for specific purposes*. Men om dets betydning på moderne dansk hersker der uenighed. De fleste danske forskere kan tilslutte sig den antagelse at erhvervsprog er et sprog, der benyttes i erhvervslivet. Men derudover synes alt andet uafklaret. I det følgende bidrag defineres termen 'erhvervsprog' på grundlag af en kontrastiv etymologisk undersøgelse.

Der findes en bred definition. I følge den opfattelse betegner **erhvervsprog** den professionelle sproganvendelse, der anvendes af folk, der befinder sig i erhvervsproglige processer. Glosen implicerer såvel

¹ Manuskriptet er afsluttet ultimo april 1998.

* Lars H. Eriksen
 Institut for Erhvervsprog og Kommunikation, Sønderborg
 Handelshøjskole Syd
 DK-Sønderborg
 LE@SB.HHS.DK

modersmålsbeherskelsen som den internationale sprogfærdighed. Betoningen ligger her på den professionelle sproganvendelse forstået som værktøjet til kommunikation i erhvervslivet. Dansk erhvervsprog omfatter herefter:

moderne professionel tekstforståelse og tekstproduktion på modersmålet.

(sml. Skyum-Nielsen 1997, s. 13)

Naturligvis kan det af erhvervsprog forventes at stilen er læselig og appellerende til læserens opmærksomhed. Heri adskiller denne opfattelse sig ikke fra generelle stilistiske krav til brugstekster. Hvor dog efter denne opfattelse erhvervsprogets særlige kendetegn overfor den almindelige kommunikation og den almindelig præsentationsteknik befinder sig, forbliver i det dulgte.

En anden opfattelse definerer erhvervsprogsforskningens genstand som fællesmængden imellem den almensproglige lingvistik og den fagsproglige realiaforskning (Kromann 1988, s. 193). Heraf kan altså sluttes at erhvervsprog må befinde sig imellem fagsprog og almenprog. Idet den erhvervsproglige forskning endvidere karakteriseres ved at optage ikke-lingvistiske discipliner såsom jura, økonomi og teknik-naturvidenskab, kan ligeledes sluttes, at dens genstand består af sproget plus de nævnte discipliners genstande.

På trods af denne afgrænsning formår opfattelsens repræsentanter ikke at frigøre den erhvervsproglige forskning fra fagsprogsforskningen og forbliver derfor forankret i den fagsproglige forskning:

Erhvervsproglig forskning omfatter nemlig ud over det almene i de nævnte sprogforskningsgrene først og fremmest fagsprog, medens humanistisk sprogforskning er karakteriseret ved at omfatte sproghistorie og dialektologi.

(sml. Kromann 1988, s. 190)

Netop denne fokusering på fagsproget har ført til at den nævnte opfattelse kritiseres. Idet den i virkeligheden er forankret i fagsprogsforskningens traditioner, formår den ikke at etablere nytænkning indenfor forskningsdisciplinerne (sml. Sorgenfrey / Kragh 1989, s. 282). Ydermere behøver en beskæftigelse med sproghistorien ikke at udelukke erhvervsproglig forskning. Således etablerede erhvervsprogmanden og stifteren af Handelshøjskolen i København, Marius Vibæk (1873 - 1938), faget erhvervshistorie som fag på Handelshøjskolen.

Efter en mere snæver opfattelse er det nødvendigt at betragte den fagsproglige og den erhvervsproglige betydning særskilt.

Fagsprog er efter denne opfattelse karakteriseret ved *diskursfællesskab*. Herunder forstås fagfællers (= eksperter) sproglige kommunikationsmiddel som hjælpesprog overfor standardsproget. Fagsproglig kommunikation kræver efter denne snævre opfattelse ‘dobbelt faglighed’: For det første skal mindst en ekspert deltage. For det andet skal kommunikationens genstand være et emne indenfor det pågældende fag (sml. Salthe 1997, s 20 ff). Væsentligt for den opfattelse er, at den anser det for muligt at fagsprog også kan foreligge uden forbindelse til **erhvervsproget**, f.eks. benytter frimærkesamlere sig af et fagsprog udenfor enhver erhvervsfaglighed. Et yderligere aktuelt eksempel er computernørders fordybelse i IT-verdenss mysterier, der ligeledes finder sted uden øje for erhvervsgrænser. Eller ofte påbyder den ønskede præcision i en privat samtale, at man anvender fagtermer f.eks fra medicinens terminologi.

Denne opfattelse definerer erhvervsprog som et delspog, der hører til i samfundets økonomiske sfære:

Disse betegnelser [scil. erhvervsprog, erhvervsproglig kommunikation, erhvervs kommunikation] fokuserer på den sociale arbejdsdeling og går ud fra den økonomiske sfære i samfundet. Her undersøger forskere det sprog og den kommunikation, som folk bruger i forbindelse med deres *erhverv*.

(Pogner 1998, s. 16)

Efter denne opfattelse kan altså **erhvervsprog** og fagsprog eksistere ved siden af hinanden. Fagsproget kan være en del af erhvervsproget, men erhvervsprog kan foreligge uden forbindelse til fagsprog og vice versa.

Ordets oprindelse i moderne dansk

Glossen **erhvervsprog** er opstået i det danske sprog i løbet af de seneste år. Det ældste skriftlige belæg i Dansk Sprognævns seddelsamling er fra januar 1965, da bladet Translatøren nævner ‘planer om udbygning af de erhvervsproglige uddannelser’ (sml. Pia Riber Petersen: Nye ord i dansk 1955 - 1975, 1984 København). I dette og følgende år var der megen debat om betydningen. Ordets tidlige optagelse i officiel dansk sprogbrug dokumenteres ved ‘Anordning om Handelshøjskolerne er-

hvervssproglige eksaminer' fra 8.9.1966 hvor der i § 19 står: 'Den, der har bestået den erhvervssproglige diplomprøve, har eneret til at anvende bogstaverne E.D. efter sit navn.' Med optagelsen i lovsproget har ordet fået officiel stilling i sproget. Lovgiveren har dog ikke defineret termen i form af en lovdefinition.

Siden ordet **erhvervssprogs** opståen har det forandret betydning. Således definerede Nudansk Ordbog fra 1974 endnu **erhvervssproglig** indskrænkende som: 'erhvervssproglig eksamen fra en Handelshøjskole'. Den nyeste udgave af Nudansk Ordbog fra 1996 angiver adjektivets nu bredere betydning som:

erhvervssproglig: som har noget at gøre med en sproglig uddannelse el. eksamen fra en handelshøjskole [...].

Det viser, at der på få år er sket en udvidelse af betydningen. En af de nyere anvendelser af ordet er betegnelsen for de danske Handelshøjskoleers Institutter for Erhvervssprog. Og ifølge BA-studieordningerne for Handelshøjskolerne hører **Erhvervssprog** til pensummet for de sproglige uddannelser.

Betegnelsen for disciplinen **erhvervssprog** er dannet i analogi til de klassiske fag og forskningsområder på Handelshøjskolerne '**erhvervsret**' og '**erhvervsøkonomi**'.

Erhvervsøkonomi, undertiden betegnet **driftsøkonomi**, defineres i modsætning til nationaløkonomi og omhandler specielt de økonomiske discipliner, der befatter sig med en enkelt virksomheds forhold. Faget blev i Danmark etableret i 1930'erne og i 1939 blev økonomilinen ved Københavns Handelshøjskole omdøbt til Det erhvervsøkonomiske Grundstudium. Grænsen til nationaløkonomien ligger primært i fagets synsvinkel, der betragter erhvervsvirksomheder indefra, imens nationaløkonomien på grundlag af en national helhedsbetragtning snarere betragter erhvervsvirksomhedernes økonomi udefra. Da faget fortrinsvist undervises på handelshøjskoler, søgte Foreningen af Danske Erhvervsøkonomer i midten af 1950'erne af få eneret på titlen „**erhvervsøkonom**“, det lykkedes dog ikke p.g.a. ordets almene karakter. I modsætning til betegnelsen **Erhvervssprogligt Diplom** (s.o.) ville ministeriet ikke igennem en anordning legalisere betegnelsen **erhvervsøkonom** (sml. Kobbernagel 1992, s 13f).

Faget **erhvervsret** blev på dansk defineret første gang i 1943 i forbindelse med udgivelsen af Jan Kobbarnagels lærebog: Erhvervsretten i Grundtræk. Det omfatter:

En anden samlebetegnelse er *erhvervsret*, (også kaldet handelsret eller handels- og vekselret), der omfatter alle retsregler, af særlig betydning for erhvervslivet.“ (sml. Kobbarnagel 1975, s. 141)

Erhvervsret defineres som et retsområde, der implicerer den del af privatretten, der omfatter virksomheders særlige retsforhold. Det står i delvis modsætning til offentlig ret, men implicerer dog enkelte af den offentlige rets områder.

De danske betegnelser er i lighed med deres tyske pendanter **Wirtschaftswissenschaft** og **Wirtschaftsrecht** opstået i 1930'erne, hvor de opnåede deres moderne betydning.

Væsentligt er, at den ældre opfattelse definerede adskillige ting som hørende til **handel**, hvor den nutidige opfattelse anvender betegnelsen **erhverv**. Således indeholder Salmonsens anerkendte leksikon under forstavelsen **erhverv** kun opslagene **Erhvervsevne** og **Erhvervsskatter**. Derimod forekommer der under profikset **Handels-** talrige opslag. Sammesteds betegnes Handel for „den erhvervsmæssige Fordeling af Omsætningen“ (sml. Salmonsens leksikon, 2. udg., 1918 København). I fornyelsen af den danske Købelov i begyndelsen af 1970'erne fjøjedes betegnelsen 'erhvervsdrivende' ind, hvor loven tidligere anvendte betegnelser som 'handels-' eller 'næringsdrivende' (sml. § 4 a KL).

Den sproghistoriske baggrund

Erhvervsprog betegner sproget i den del af erhvervslivet, der er rettet imod gevinst eller profit. Sproghistorisk set kommer det nudanske substantiv **erhverv** fra verbet **erhverve**, der stammer fra ældre nydansk **erverbe**. Dette låneord er overtaget fra tysk *erwerben*. De sproghistoriske rødder hertil findes i middelhøjtysk *werben* eller *werven*, hvis betydning kendes fra det danske ord **hvervekampagne**. Samme betydning findes i det moderne tyske ord *Werbung*, nudansk: **reklame**. De oldtyske rødder ligger i *hwer ban*, hvis grundbetydning kan gives med **dreje, gå frem og tilbage, anstrenge sig, udrette** (sml. *erhverve* 1) i Ordbog over det danske sprog (= ODS), 1922 København og de ældre, mere grundige udgaver af Niels Åge Nielsen: Dansk etymologisk Ordbog, 1966 København).

I den tyske sproghistorie gengives betydningen med: ‘sich drehen, bewegen, sich umtun, bemühen’. Herfra stammer den moderne tyske vending ‘sich [um jemanden] bemühen’. Den merkantile betydning, ‘sich um einen Kunden bemühen’, der på nudansk kan gengives ved **kundepleje**, er på tysk først dukket op i slutningen af det 19. århundrede (sml. Duden Bd. 6. Das Herkunftswörterbuch, 1963 Mannheim, Wien, Zürich). Denne karakteristik gælder også i dag for **erhvervsmandens** daglige anstrengelser for at drive sit **erhverv**. Hans id er direkte rettet imod at opnå fortjeneste eller profit, for det er den han selv lever af. Ser man regnskabsmæssigt på det, er alle omkostninger ved erhvervelsen af udkommet de poster på den erhvervsdrivendes regnskab, der ikke tilkommer ham personligt. Dem tillader skattesystemet ham at „trække fra“.

Helt på linie med denne opfattelse blev termen **erhverv** i ældre ord-bøger oversat til tysk med *Erwerb, Gewinn* (sml. Ny Dansk-Tydske og Tydske-Dansk Lomme-ordbog, zweite verbesserte Stereotyp-Ausgabe, 1906 Leipzig). *Erwerb* oversættes her med **Erverv, Fortjeneste**. Dog bliver *Gewinn* sammesteds ikke gengivet med **erhverv**, men derimod med betydningerne **Gevinst; Vinding; Fordeel; Profit**. Bibetydningen **gevinst** kan derfor ikke være een af hovedbetydningerne af det moderne danske ord **erhverv**.

I Ordbog over danske Sprog (1922) defineres **Erhverv** ligeledes som profitsøgende:

Arbejde eller Virksomhed, hvorved man tjener til sit Udkomme: ogs.:
Beskæftigelse; Haandtering; Næringsvej.

Eksempelmaterialet fra Ordbog over det Danske Sprog demonstrerer at ordet først blev indført i dansk skriftsprog omkring 1800. Derfor må det have været i brug i det mundtlige sprog i tiden før. Dette tidsrum imellem romantikken og borgerskabets århundrede var, hvad angår lån fra højtysk, en af de mest produktive perioder i nyere dansk sproghistorie. I denne periode trivedes den frie handel imellem landene. Det tysksprogede område var et foregangsland for danske handelsfolk. De nye ideer indenfor forvaltning og bogføring blev den gang i høj grad overtaget fra de tyske lande. Betragter man indenfor ordstoffet det tyske ord *erwerben*, er det påfaldende at det først på denne tid opnåede sin nutidige merkantile betydning. Sproghistorien viser altså at **erhverv** betegner aktiviteten ved søgningen efter udkomme.

Betydningen af det nudanske ord **erhverv** skal stilles overfor den nu nok glemte mening **erhverve**, der blev brugt i betydningen

opnaa noget til Fordel for sig selv (og især saaledes at man beholder det i varig Besiddelse);
(sml. Ordbog over det Danske Sprog, 1922 København).

Erhvervedriften betegnede noget, man idag ville kunne betegne for 'samle til huse'. Ordet **erhverve** brugtes altså i en betydning, der ligger udenfor den idag kendte betydning, der er knyttet til **erhvervslivet**.

Termen erhvervssprog indeholder qua definition et profitsøgende element. Derfor må administrative opgaver betragtes særskilt fra definitionen på **erhvervssprog**. Aktiviteten i en offentlig forvaltning er ikke rettet efter profithensyn. Administrationens opgave er at tjene statens formål og det er, set fra en moderne opfattelse, at servicere borgerne. Desuden er det traditionelle princip indenfor aflønningen i administrationen fast løn på grundlag af faste budgetter og ikke optjening af profit. Sproget der f.eks. benyttes på de forskellige afdelinger af et sygehus er **fagsprog**, men kan ikke være **erhvervssprog**. Ved dette eksempel gælder en undtagelse for enkelte områder som f.eks. for sproget i regnskabsafdelingen. Her bruges dele af det økonomiske fagsprog og dermed **erhvervssprog**, når der f.eks. kalkuleres og årsregnskabet skal præsenteres. Højest i denne sfære kan **erhvervssproget** komme ind i billedet indenfor en offentlig administration.

Den aktuelle udvikling indenfor administrationen genspejler denne opdeling efter driftens formål. Fra midten af 1990'erne ses det i tiltagende grad at private revisionsinstitutter overtager offentlige myndigheders årsregnskaber via out-sourcing. Erhvervsspecialisterne tager sig altså af årsregnskaber indenfor den offentlige sektor.

Til yderligere understøttelse af denne opfattelse af **erhverv** kan anføres at **et hverv** i modsætning til **et erhverv** oprindeligt var en ulønnet forpligtelse, sml. **tillidsmandshvervet** eller **formandshvervet**. Disse aktiviteter var efter erhvervslivets opfattelse tillidshverv. Karakteristisk for **erhvervslivet** er dog at **et direktionshverv** for en privat virksomhed i dag hyppigst er forbundet med et vederlag. Indenfor offentlige hverv fraviges i dag ligeledes fra det ulønnede princip.

Sammenligning med moderne tyske betegnelser

Den nutidige betydning af det tyske *Erwerb*, kan gengives med tre grundlæggende betydningssegmenter:

1. *Erwerbung, Anschaffung, Kauf*
2. *Lohn, Verdienst*
3. *Brotarbeit, Beruf, Gewerbe* (sml. Wahrig: Deutsches Wörterbuch, 1997 München).

Den første betydning *Erwerbung, Anschaffung, Kauf* kan vi på dansk gengive med **erhvervelse**, **anskaffelse** og **køb**, omend **erhvervelse** ikke indebærer den del af betydningen af **erhverv**, der omhandles her. Det danske nominalsuffiks **-else** betegner en proces, som en genstand har været igennem. Derfor betegner det 'genstande, der er blevet erhvervet'.

I moderne tysk bruges ordet tillige i en anden betydning, nemlig om *Lohn* og *Verdienst*. På dansk kan man bruge ordet **erhverve** i betydningen „opnaa (noget) som resultat af Arbejde, ell. anden Virksomhed; skaffe til veje.“ (sml. Ordbog over det Danske Sprog, 1922 København).

Den tredje betydning af ordet *Erwerb* kommer derimod den danske betydning nærmere. Her står betegnelserne *Beruf* og *Gewerbe* i midtpunktet.

Betydningen af førstnævnte ord *Beruf* kan på dansk gengives med glosen **erhverv**. Betragter man det tyske ords anvendelse, så er brugen velkendt fra offentlige formularer. I lignende danske sammenhænge taler man om **erhverv**. Betegnelsen dukker op i sætninger som *Ich bin Klempner von Beruf*, dansk: *Af erhverv er jeg blikkenslager*. I nyere tysk sprogbrug anvendes ordet i en ny betydningsvariant, når der tales om *erwerbslose Personen*, der bruges synonymt med *arbeitslose Personen* d.v.s. personer uden erhverv.

Det andet ord *Gewerbe* bruges på tysk om **næringsvejen**. Altså om den måde hvorved man gennem et **erhverv** tjener til dagen og vejen. Underbetydningen *Gewerbe* kendes ligeledes fra det danske sprog som første del af ordet **næringsfriheden**, tysk: *Gewerbefreiheit*. Grunden til denne sproglige overensstemmelse er at disse borgerlige friheder blev etableret i begyndelsen af det 19. århundrede for at afgrænse statsmagten indflydelse over for det private initiativ.

Til understøttelse for dette kan anføres § 74 i Den danske Grundlov fra 1849 der bestemmer at: „Alle Indskrænkninger i den frie og lige Adgang til Erhverv, som ikke ere begrundede i det almene Vel, skulle hæves ved Lov.“

I den tyske Gewerbeordnung [**Næringsloven**] fra 1869 gældende for hele Tyskland, blev den daglige brug af det tyske ord dokumenteret og garanteret. I Reichsgewerbeordnung fra 1869 siges det i § 1 at: „Der Betrieb eines Gewerbes ist jedermann gestattet, soweit nicht durch dieses Gesetz Ausnahmen oder Beschränkungen vorgeschrieben oder zugelassen sind.“ I øvrigt beror den tyske Næringsfrihed på ældre reformer fra 1830'erne. Der ses at der hersker stor sproglig overensstemmelse imellem formuleringen af næringsfriheden på dansk og tysk.

Betegnelsen *Gewerbe* indholder på tysk en specialbetydning, som kun delvist er synonym med **erhverv**. *Die Gewerbefreiheit* betegner den **frie erhvervsudøvelse**, der er fri for statslige indgreb. På dansk taler vi om **næringsfriheden**. Dog drejer det sig om en udvikling, der allerede i begyndelsen af 1800-tallet blev dokumenteret med ophævelsen af den statslige overvågning af håndværkerstanden i de tyske stater. Samtidigt adskilte **erhvervet** sig fra håndværkerstandens lavsystem, idet sidstnævnte bl.a. fordrede medlemsskab af lavtingene og en bestemt uddannelse for at opnå tilladelse til at udøves.

Klassificeringen af erhvervene

Indenfor dansk og tysk nutidig opfattelse skelnes der imellem borgerlige og frie erhverv. Den der udøver et borgerligt erhverv, tjener føden ved handel (sml. Ordbog over det Danske Sprog, 1922 København). Industri og håndværk ernærer den, der udøver det, idet han bearbejder ting. Vi benytter graden af automatisering overfor håndarbejdet, mesteres eget medarbejde o. lign. til at skelne imellem håndværk og industri. I det moderne erhvervsliv udviskes forskellene dog ofte på grund af de forandrede krav til den erhvervsdrivendes alsidige evner og den stigende automatisering. En stringent opdeling efter denne traditionelle tredeling i handel, industri og håndværk findes idag i begge sprog kun indenfor skatteretten. Betegnelsen **frit erhverv** bruges på moderne dansk om advokatgerningen, lægegerningen og lærergerningen, der også betegnes for de **liberale** eller **immaterielle erhverv**. Der iøvrigt på tysk betegnes for *Freiberuf*.

Årsagen til denne opdeling imellem borgerlige og frie erhverv ligger i at man indenfor sidstnævnte i særlig høj grad er afhængig af forstanden, hvilket også kan ses af at advokatgerningen på tysk også betegnes for *ein forensischer Beruf*.

Grunden til denne parallelle opdeling på begge sprog skyldes at vores moderne betegnelser er overtaget fra den antike romerske opdeling af **erhvervene**. I sit meget citerede værk, *De Officiis*, „Håndbog i God Opførsel“ fra 44 f.K., demonstrerer Cicero romernes opfattelse af erhvervene. Her omtaler han forskellige erhvervs sociale stilling:

Først og fremmest er det naturligvis uacceptabelt at have et erhverv, som folk må finde usympatisk, f.eks. som opkræver eller pengeudlåner. Ligesådan er stillingen som lønmodtager altid deklasserende og simpel, når det er ren og skær arbejdsydelse, der betales for, og ikke dygtighed; selve den betaling, sådanne folk får, forpligter dem til slavetjeneste. Det er også et simpelt erhverv at være mellemhandler og købe af leverandøren for straks at sælge videre; sådanne folk kan nemlig kun klare sig ved at lyve i stor målestok; intet er mere umoralsk og usandfærdigt. Også håndværkerens job er deklasserende, der er ikke meget „fribærent“ ved et værksted. (.....)

De fag, som kræver større indsigt eller i udstrakt grad tjener almenvellet, såsom lægekunst, arkitektur og højere undervisning, er hæderværdige beskæftigelser for dem, til hvis stand de svarer. Men handel, specielt i lille målestok, må anses for at være deklasserende. Omfattende handel derimod i stort format, som bringer varer hjem fra mange lande og fordeler dem til store befolkningsgrupper uden at søge uretmæssig gevinst, kan der ikke være noget synderligt at udsætte på. Ja, dette erhverv bliver ligefrem i høj grad rosværdigt, hvis købmanden bagefter mæt - eller skulle jeg måske snarere sige tilfreds med udbyttet - sådan som han så ofte før fra det åbne hav har søgt til havnen nu søger fra havnen ud til en gård på landet.

(Cicero: *De Officiis* I, 42 i dansk oversættelse ved Blatt e.a. 1972)

Netop denne passus i Ciceros brev til sin søn er blevet taget til indtægt for forskellige tiders moralske erhvervsopfattelse (bl.a. Voltaire, Kant, Schiller). Af Ciceros beskrivelse af erhvervene ses forbløffende sammenfald med moderne synspunkter. Den kunne nok også, når man undtager beundringen for landbrugets aristokrati og nedvurderingen af lønmodtageren, være skrevet i vore dage.

Den senere års store vækst i de såkaldte **tertiære erhverv**, eller **serviceerhvervene**, finder sted indenfor informationsteknologien og de utraditionelle rådgivningserhverv. Det er **erhverv**, der ikke skabes in-

denfor handel, industri eller de traditionelle frie erhverv. Tertiære erhverv opstår især indenfor servicesektoren og informationsteknologien. Serviceerhvervene kan dog især p.g.a. deres manglende behov for råstoffer og deres stadig mere atypiske opgaver regnes for beslægtede med de oprindelige frie erhverv.

Konklusion

Erhvervssprog er et nyere dansk ord med rødder i erhvervsmandens anstrengelser for at erhverve føden. Hertil regnes det delssprog, der er rettet efter gevinst eller profit. Tillige kan på sproghistorisk grundlag konkluderes at erhvervssprog er en bredere term end termen fagsprog. Erhvervslivets mangfoldige manifestationsformer tillader ikke at betragte et enkelt erhvervs sprog. Det er nødvendigt at betragte flere erhverv og på dette grundlag erhverve materiale til en sammenligning. For så vidt kan Kromanns klassifikation overtages, men uden dens centering om fagsprog.

Den erhvervssproglige forskning betragtes som en tværfaglig forskningsdisciplin indenfor lingvistikken, der beskæftiger sig med adskillige dele af erhvervssproget. Til fagets discipliner hører også sproghistorien.

Da en bestemt erhvervsuddannelse ikke er forudsætning for at blive erhvervsmand, kan det ikke betragtes for holdbart at tale om erhvervssprog som værende erhvervslivets fagsprog. Erhvervssprog er det sprog der benyttes under erhvervelsen d.v.s. opnåelsen af omsætning indenfor erhvervslivet.

Her er genstanden for erhvervssproglig forskning. Da erhvervslivet agerer på vidt forskellige måder, er det for alment kun at koncentrere sig om den professionelle sprogbeherskelse. Udforskningen af erhvervssproget må derfor koncentrere sig om det sprog, som erhvervslivet benytter under een af dets mange måder at agere på.

Litteratur

Cicero, Marcus Tullius. *Filosofiske skrifter* bd. 1 - 5, latinsk og dansk tekst, oversat og udgivet af Blatt, Franz; Thure Hastrup og Per Krarup. 1968 - 72 København.

Gjørup, Ivar. *Den sjette sans*. [Om det gamle Rom. Aktuelt og ikke aktuelt] (manuskript), udkommer efteråret 1998.

Kobbernagel, Jan (1975). *Juridisk og merkantil sprogbrug*, 2. udg., 5 opl., København.

- Kobbernagel, Jan (1992). Det gamle styre. In *Lange* 9 - 20.
- Kromann, Hans-Peder (1988). Hvad er erhvervsproglig forskning. In *Hermes* 1. Aarhus. 189-196.
- Lange, Ole (1992). *Kampen for en højere læreanstalt. En mosaik omkring Handelshøjskolen 1917 - 92*. København.
- Pogner, Karl-Heinz (1998). Sådan får vi kamelen gennem nåleøjet. In *Perspektiv* 1 (14). Kolding. 15 f.
- Salthe, Gunnar (1997). What is „Language for Specific Porpose“ ? A sociological and philosophical perspective. In *Språk og marked* 18. Halden. 13-28.
- Skyum-Nielsen, Peder (1997). Bedre dansk Erhvervsprog. In *Perspektiv* 8 (13). Kolding. 13 f.
- Sorgenfrey, Hans Henrik og Simon Ulrik Kragh (1989). Nyttækning i „Erhvervsproglig forskning“? In *Hermes* 3. Aarhus. 281- 86.

Tak til Lektor Elin Fredsted og Lektor Karl-Heinz Pogner for frugtbare diskussioner under arbejdet med dette bidrag.